

“De Regge moet weer twee keer zo lang worden”

Waterschap Regge en Dinkel was één van de eerste waterschappen in Nederland die met het integrale waterbeheer belast werd. De eigen, gedetailleerde en informatieve waterschapskaart vermeldt dat het toenmalige Waterschap De Regge, opgericht in 1884 om voor droge voeten in Twente te zorgen, al in 1962 ook de zorg voor de kwaliteit van het water werd toebedeeld. Water dat toen zeer verontreinigd was door de lozingen van de vroegere textielindustrie. In 1970 volgde de fusie met Waterschap De Benedendinkel tot het huidige waterschap dat geheel Twente dekt. Eind 2006 trad Annelies Verstand, de vroegere staatssecretaris voor Emancipatiezaken, onverwachts terug als watergraaf van Regge en Dinkel. Tot tijdelijk opvolger werd Ria Holsheimer-Wezeman, oud-gedeputeerde van de provincie Overijssel, benoemd. Een verslag van een gesprek met haar in het waterschapshuis aan de rand van Almelo over haar ervaringen in deze interim-periode.

Interim-dijkgraaf is niet zo'n gebruikelijk functie.

“Ik was lid van het algemeen bestuur van Regge en Dinkel, gekozen als vertegenwoordiger van de categorie ‘gebouwd’. Vroeger ben ik gedeputeerde voor Financiën in Overijssel geweest, maar bij de statenverkiezingen van 2003 heb ik mij niet opnieuw verkiesbaar gesteld. Toen de functie van voorzitter van dit waterschap vacant was, heb ik ook niet gesolliciteerd. Maar ik heb wel altijd belangstelling gehad voor het werk van het waterschap als uitvoerende overheidsorganisatie. Daarom zat ik in het algemeen bestuur. Toen mevrouw Verstand in 2006 plotseling wegging, was het meest voor de hand liggende dat een lid van het dagelijks bestuur haar functie zou waarnemen. Maar geen van de leden was in de gelegenheid om dat te doen. We hebben toen gezocht naar iemand uit het algemeen bestuur, omdat je ook dan de tijdelijke vervanging zonder tussenkomst van de Kroon kunt regelen. We hebben natuurlijk de provincie en het Rijk wel op de hoogte gesteld. Ik heb me toen bereid verklaard om deze functie tijdelijk te vervullen voor twee dagen per week. Dat laatste lukt niet helemaal. Gelukkig hebben de andere DB-leden ook een aantal extra taken op zich genomen.”

Waarom verliet mevrouw Verstand Regge en Dinkel?

In de kranten hebben allerlei berichten gestaan over persoonlijke omstandigheden, maar die waren niet juist. Het waterschap was gewoon haar ding niet, om het in hedendaags jargon te zeggen.”

Kreeg u een bepaalde opdracht mee?

“Mijn opdracht was tweeledig: de ene was het boegbeeld van het waterschap te zijn en de uitstekende reputatie die Regge en Dinkel altijd in Nederland gehad heeft, hoog te houden. De andere was de benoeming

voor te bereiden van een nieuwe voorzitter. Dat is gelukt. De heer Kuks, onze huidige vice-voorzitter, een man met een wetenschappelijke carrière op watergebied, is door het algemeen bestuur voorgedragen als nieuwe watergraaf. De benoeming door de Kroon verwachten we binnenkort. De provincie heeft al ingestemd.”

“Aan de interne organisatie hoefde ik niets meer te doen. Regge en Dinkel bestaat al lang als integraal waterschap. Kwaliteit en kwantiteit zijn bij ons al vele jaren in één hand. We hebben geen recente fusie gehad, waardoor we niet de onrust, die dat altijd meebrengt, hadden te verwerken en de organisatie zich goed heeft kunnen ontwikkelen. We werken volgens het INK-model en we hebben geprobeerd om via een externe visitatie, een kwalificatie als een organisatie die als geheel in fase 3 verkeert, te verwerven. Fase 3 wil zeggen dat de organisatie naar buiten gericht is. Dat is op een paar punten na gelukt en daar zijn we behoorlijk trots op. We zouden dan de eerste overheidsorganisatie in Nederland geweest zijn die een dergelijk predicaat gekregen had. Het geeft in ieder geval aan dat we op samenwerking gericht zijn en dat vind ik erg belangrijk.”

Samenwerking met wie vooral?

“Met de gemeenten in ons gebied en in het kader van de KRW vooral met de andere waterbeheerders. We maken deel uit van het stroomgebied Rijn-Oost en moeten dus met Velt en Vecht, Reest en Wieden, Groot-Salland en Rijn en IJssel één stroomgebiedvisie ontwikkelen. Daar komt dan ook nog de samenwerking met onze Duitse burens bij, omdat zowel de Vecht als de Dinkel voor een deel door Duitsland stromen. In Duitsland is het waterbeheer heel ingewikkeld geregeld. Gemeenten hebben er nog veel water- en milieutaken; verder hebben we met de Kreisen en de Länder te maken, in ons geval met twee: Nordrhein-Westfalen en Nieder-

saksen. In Duitsland zijn er ook nog grote verschillen per deelstaat in het waterbeleid. Dat is overigens een probleem voor het Rijk, want dat is de gesprekspartner van de deelstaten.”

Meer samenwerking met de gemeenten dan vroeger?

“Jazeker, de stroomgebiedbenadering vraagt om intensieve afstemming. Eén van de bijzondere aspecten van dit gebied is dat we te maken hebben met lozingen op kleine wateren. We hadden vroeger 23 rwzi's. Dat zijn er nu 20 en we gaan nog terug naar 17, maar verder terug en alle afvalwater samenbrengen op één of twee grote installaties gaat hier niet. Daarvoor zijn de waterlopen veel te klein. De Regge is ons grootste water en dat is geen grote rivier. De Dinkel is een stuk kleiner en heeft nog veel van zijn oorspronkelijk karakter behouden. In Ootmarsum lozen we het effluent van de rwzi op één van de kleine beekjes die in die omgeving ontspringen.”

“We zijn bezig met het vergaand zuiveren van het effluent met membraanfiltratie in verband met de natuurgebiedfunctie van die regio, conform het provinciale waterhuishoudingsplan. We komen in de buurt van de technieken die drinkwaterbedrijven toepassen.”

“Het grootste project waarmee we bezig zijn, waar het waterschap al voor mijn tijd mee gestart was, is de scheiding tussen het stedelijk water uit de stedenband, Enschede, Hengelo en Almelo met Borne ertussen, en het natuurlijke water uit noordoost-Twente. Dat project heet ‘de Doorbraak’ en het is ook een doorbraak in een aantal betekenissen. De stedenband ligt op een rug die de waterscheiding vormt tussen het oostelijk en westelijk deel van Twente. Ten zuiden van Almelo wordt die waterscheiding doorgraven. Werkzaamheden aan de A35, de verbinding tussen de A1 en Almelo, worden gecombineerd met het creëren van een ecologische verbindingzone en het aanleggen van een nieuwe beek over een lengte van 13 kilometer. Die nieuwe beek wordt gevoed met het schone landelijke water dat behoud en herstel van natuur en landschap mogelijk maakt en ook de landbouw van goed water voorziet. Dat water komt door deze nieuwe beek in de oorspronkelijke Reaee terecht.

CV

1944 geboren in Groningen
1989-2003 lid Provinciale Staten Overijssel voor de PvdA
1994-1995 gedeputeerde voor Economische Zaken, Toerisme en Recreatie
1995-1998 manager cultuurverandering en mobiliteitsbeleid bij Edon
1999-2003 gedeputeerde voor Financiën, ICT, bedrijfsvoering, bestuursvaluatie, juridische zaken en toezicht op de gemeentefinanciën
2004-heden lid algemeen bestuur Waterschap Regge en Dinkel
2007-(tot september) watergraaf ad interim Regge en Dinkel

Het stedelijk water, dus zowel het regenwater als het gezuiverde afvalwater, blijft de route volgen via het Lateraalkanaal en het Veenekanaal richting Vecht bij Ommen. Ook de zuiveringen van Almelo en Wierden lozen hun effluent daarop. Pas even voor Ommen komen die twee stromen dan weer bij elkaar. Omdat uiteindelijk ook de afvoercapaciteit vergroot wordt, zal Almelo, dat in een soort putje ligt, minder waterlast hebben in de toekomst."

"Het is een groot project, want we moeten niet alleen de A35, maar ook het Twentekanaal en de spoorlijn kruisen. De leiding onder het Twentekanaal door, met een diameter van drie meter, is geboord. De boor liep vast op grote zwerfkeien uit de IJstijd die hier overal in de ondergrond zitten. Bij de tracéverkenning vind je die zwerfkeien niet. Het kanaal is toen in twee fasen gedempt, waardoor de keien opgegraven konden worden. Uiteindelijk is de leiding toch geboord, omdat de schadeclaim van de aannemer te groot geworden zou zijn als hij in het uitgegraven gat gelegd was. De boring onder het spoor wordt door Prorail uitgevoerd. De totale kosten van dit project zijn op 50 miljoen euro geraamd. In 2015 moet het in zijn geheel gereed zijn."

Hoe vond u als oud-PvdA-gedeputeerde het voorstel van uw partij de waterschappen op te heffen?

"Met dat voorstel was ik het helemaal niet eens. Ik ben ook blij dat het niet in het regeerakkoord is terechtgekomen. Ik vond het geen goed voorstel, want de provincie is niet op uitvoering gericht. Ze is een beleids- en planvormende organisatie. Het bestuur van een waterschap is gericht op het behartigen van belangen, niet op partijpolitiek. Het is altijd een kwestie van geven en nemen, van rekening houden met anderen, niet van het hanteren van macht. Zo gaat het bijvoorbeeld bij het verwerven van alle gronden die nodig zijn om 'de Doorbraak' te realiseren. Maar het waterschapsbestuur

wordt wel steeds politieker. De stedeling wordt er steeds meer bij betrokken. Hij betaalt ook driekwart van de lasten van het waterschap. Sinds een aantal jaren geleden het uitgangspunt van belang, betaling en zeggenschap is losgelaten, is de bijdrage van de agrariërs aanzienlijk gedaald en die van de stadsbewoners sterk gestegen. Als bij de komende verkiezingen ook politieke partijen lijsten kunnen opstellen, hoop ik dat die wel verkiezingscampagne zullen voeren op waterthema's."

Hebt u een idee wat die zouden kunnen zijn?

"Ik weet het niet. In het algemeen gaat het om wat we contextueel waterbeheer noemen: waterbeheer dat ook rekening houdt met de belangen van landbouw, natuur en recreatie. Dat kan meeliften met gemeentelijke plannen inhouden, waarbij de gemeente het toeristische deel betaalt en het waterschap het agrarische gedeelte. Wat ik jammer vind in de nieuwe opzet, is het geringe aantal kwaliteitszetsels: de natuur heeft er maar één en de agrariërs nog slechts vier."

"De belangen van de natuur en de agrariërs zijn groot. We willen de boeren voor de extra grond, die we voor al onze werken nodig hebben, fatsoenlijk compenseren, zonder te hoeven onteigenen. We gaan uit van vrijwilligheid met ruilmogelijkheden doordat we elders grond kunnen aanbieden. Ondanks het feit dat elke dag in Nederland een boer stopt, is er geen grondmobiliteit. De grondprijs is hier heel hoog geweest, 50.000 euro per hectare voor een agrarische bestemming. Hij is nu weer gezakt tot 40.000 euro per hectare. Maar het omgaan met grond blijft een belangrijk punt. We willen graag het coulisselandschap dat redelijk intact is gebleven, handhaven. Het Saksisch erfrecht dat grond bij vererving niet aan alle kinderen maar alleen aan de oudste zoon toewijst, heeft verregaande versnippering voorkomen. Uitdaging wordt, nu

de overblijvende bedrijven steeds groter worden, ook het landschap te behouden. Bij al die ontwikkelingen is het waterschap betrokken."

Verwacht u nog verdere fusies in deze regio?

"Niet op dit moment. Twente is één geheel, een gebied met een eigen karakter dat je niet met dat van anderen moet vermengen. Met 600.000 inwoners en 135.000 hectare is het gebied van Regge en Dinkel redelijk groot. In 1996 en 1997 is de fusiediscussie in Overijssel gevoerd toen de integrale waterschappen werden gevormd en de zuiveringsschappen werden opgeheven. De vraag was toen of je Groot-Salland, Velt en Vecht en Regge en Dinkel tot één groot waterschap moest samenvoegen. Daarvoor is toen niet gekozen. Zowel de provincie als het waterschap zijn niet van standpunt veranderd."

"De problematiek bij Regge en Dinkel is ook anders dan bij andere waterschappen. Vroeger werden de beken rechtgetrokken. Nu moeten ze weer meanderen. De bufferfunctie van de bodem moet hersteld worden. In de buurt van Ootmarsum was de grondwaterspiegel maar liefst 15 meter gedaald. Van de 50 beken in die buurt waren er nog maar drie over die continu water hadden. Allemaal voornamelijk het gevolg van het beleid om zo snel mogelijk te ontwateren. Samen met de provincie is het waterschap een herstelprogramma gestart: 'Terug naar de bron'. We moeten het water vasthouden, de beken niet meer droog laten vallen en een droogteprobleem voor de boeren in een zomer zoals vorig jaar voorkomen. Regenwater afkoppelen; bij nieuwbouw sowieso en in bestaande gebieden als het mogelijk is. Waterlopen krijgen een breder profiel met meer bergingsmogelijkheid. We hebben hier ook nauwelijks dijken, wel stuwen. De voorzitter heet hier dan ook watergraaf, geen dijkgraaf." "Vanaf 1900 is de Regge maar liefst tweederde van zijn oorspronkelijke lengte kwijtgeraakt door al dat rechttrekken. Met het Regge-herstelproject, dat we al tien jaar geleden hebben ingezet, willen we de huidige lengte weer verdubbelen. Het Doorbraakproject is daar een onderdeel van."

U praat alsof u nog jaren watergraaf zou kunnen zijn.

"Ik vind Regge en Dinkel ook een waterschap om trots op te zijn. Maar ik vind een half jaar watergraaf echt genoeg. Ik heb genoeg andere dingen te doen. Ik ben voorzitter van de Rekenkamer van de gemeente Enschede en voorzitter van de Raad van Commissarissen van Wadinko b.v., de maatschappij waarin de aandelen die WMO in Wavin had, zijn ondergebracht. Victor van Dijk, de vroegere directeur van WMO, is ook commissaris. Ik word 63 jaar en heb geen behoefte meer aan een fulltime baan. Ja, ik weet dat je sinds kort als dijkgraaf tot je 70e mag doorgaan. Die wetswijziging hebben allerlei mensen uit mijn omgeving op mijn bureau gelegd. Maar ik wil dat niet."

Maarten Gast